

TEORETIČNA EVALVACIJA delovnega učbenika **NUOVO CONTATTO B1**,

(avtorji: C. Ghezzi, M. Piantoni, R. Bozzone Costa)

Lani (2014) sta na tržišče (tudi slovensko) prišla prenovljena učbenika *Nuovo Contatto A1* in *A2*, ki sta že bila potrjena, jeseni 2015 pa je izšel še *Nuovo Contatto B1*. Založba LOESCHER do lanskega leta na slovenskem tržišču še ni bila sistematično prisotna, sedaj pa je potrjena oz. se potrjuje celotna serija tega učbeniškega kompleta.

Kot ostali učbeniki v seriji, je tudi učbenik *Nuovo Contatto B1* namenjen širokemu krogu uporabnikov za ves svet, pa vseeno menimo, da bo postal priljubljen srednješolski *ciljni skupini*, tj. gimnazijcem in ostalim srednješolcem v srednjih strokovnih šolah. Zakaj? a) Fotografije in ilustracije razkrivajo, da je namenjen pretežno mladim osebam, in b) zaradi tehničnih lastnosti. Z nakupom (zgolj) učbenika pridobi namreč vsak učenec/kupec kodo, s katero lahko naloži v svojo poljubno tehnično napravo (osebni računalnik, tablica, pametni telefon ipd.) vse osnovne in številne dodatne vsebine učbenika, tj. učbenik v obliki digitalne knjige (ital. libro digitale), zvočne zapise, transkripcije slušnih besedil, videoposnetke s pripadajočimi nalogami ipd. Tako učitelj kot učenec torej prek kode dostopata do številnih raznolikih vsebin, ki sicer niso prosto dostopne.

Nedvomno ga bodo lahko s pridom uporabljali številni učitelji za poučevanje italijanščine kot jezika okolja in/ali (drugega ali tretjega) tujega jezika v gimnazijskih programih in srednjem tehniškem izobraževanju, vsi pa si želimo, da bo »tehnična« modernost resnično postala spodbuda in način, da bodo mlade generacije raje posegale po mobilcih, tablicah ipd. *tudi* za učenje italijanščine kot TJ/J2.

Oblikovni in zasnovni vidiki:

- Na sprednjem notranjem delu platnic je nazoren fizični zemljevid Italije (ter obenem politični zemljevid z mejami dvajsetih regij), ki korektno prikazuje sosednje države.
- Na zadnjem notranjem delu platnic je reklamno besedilo, ki pojasnjuje digitalne in sorodne vsebine, ki so dostopne brezplačno in preko učbeniške kode na www.imparosulweb.eu in www.booktab.it, ki sta v domeni založbe Loescher (Torino, Italija).
- Kombinacija ilustracij, fotografij in besedil v učbeniku deluje uravnoteženo: slikovna oprema ne prevladuje, strani so dokaj »zračne«, kljub temu pa nadpovprečno bogate z raznolikimi nalogami za učenje jezika. Slikovni deli so v vlogi »orodja«: dopolnjujejo in usmerjajo pozornost učenca pri procesu razumevanja besedil, pogosto pa so kot iztočnice za razvijanje produktivnih spretnosti.
- Barvne oznake učnih enot oz. njegovih delov so nevsiljive, vendar nazorne, vsekakor pa uporabnik najprej opazi vsebino in ne oznak. Nekaj časa bo vsekakor potrebnega za hitro orientacijo na 168 straneh učbenika in nadaljnjih 67 straneh (v isti zvezek integriranega) črnobelega delovnega zvezka in slovnice pregleda).
- Besedila so tipografsko v večini dobro berljiva, vendar je pisava povsod precej majhna, kar ni prijetno za uporabnike zgolj papirnate knjige. Ostali si bodo s svojo izbrano napravo in torej uporabo elektronske verzije v tem pogledu že pomagali sami.

V primerjavi z učbenikoma za raven A1 in A2 lahko opazimo, da so besedila številnejša in daljša, tudi besedišče in slovnica se obravnavata, urita in utrujeta v kontekstu primerno dolgih in vsebinsko zanimivih besedilih, tako v 'šolskem' kot 'domačem' delu učbenika, kar je nedvomno velik »komunikacijski korak« za učbenike, ki nastajajo v Italiji.

Taka zasnova postavlja učitelja pred izziv, da po potrebi pretrese svoje dosedanje koncepte poučevanja in morda prične uporabljati zamisli, ki izhajajo iz zasnove 'flipped-learning', npr. da učenci pri domačem delu veliko sami delajo na receptivnih zmožnostih, kontekstualiziranem besedišču in slovnici, pri pouku pa se dinamično deluje predvsem na razvijanju produktivnih zmožnosti.

SESTAVA IN VSEBINE LEKCIJ

Učnih enot je šest: ena je uvajalna, za osvežitev predhodnega znanje z ravni A2, sledi pa še pet obširnih učnih enot s temami, ki sorazmerno obširno razvijajo znanja za raven B1, pri čemer bo učitelj opazil, da je veliko ponavljanja, utrjevanja in delnega nadgrajevanja snovi predhodnih 2 stopenj. Nekoliko bolj je ta cikličnost zaznavna glede slovnice vsebin, vsekakor pa tudi glede tematskih in s tem besediščnih sklopov. Obenem pa učbenik ohranja zasnovo razvijanje štirih zmožnosti na ravni B1 (ob izdatnem urjenju besedišča in slovnice).

Posebnost učbenika na tej ravni so tri stalnice na koncu vseh 5 učnih enot, in sicer »Portfolio« (ena stran), kjer se lahko učenec ob konkretnih nalogah produktivnega tipa sam preizkusi, do kakšne mere zmore opraviti omenjene naloge (naloge so obenem koristen primer tudi za učitelja, s kakšnimi nalogami preveriti produktivno znanje učenca).

Sledi dvojna stran s strategijami (»Strategie«), kjer so v ciljnem jeziku navedene oz. opisane koristne tehnike, kako se lažje ali učinkoviteje naučiti »besedišče«, »brati & razumeti prebrano«, »uporabljati slovar«, »učinkovito govoriti« in »učinkovito pisati« v italijanščini kot TJ / J2 oz. v tujih jezikih na sploh. Strategije so sicer moderne na področju glotodidaktike že precej let, vendar ni še jasno, ali njihovo poznavanje in zavest o možnostih (ki jih nudijo) pomeni tudi res učinek na znanje učenca, nekatere študije nakazujejo, da jih bolj zainteresirani učenci uporabljajo samodejno ali smiselno prenašajo od ostalih šolskih predmetov, manj zainteresiranim pa ne pomagajo do boljšega znanja, nekatere pa vseeno do boljše samozavesti in/ali do zavesti o svojem znanju, kar pa je samo po sebi koristno.

Učno enoto zaključuje še ena dvojna stran, in sicer »Dossier Cultura«, v kateri so predstavljeni ugledni Italijani, italijanski trgi, kriminalke, filmi, mladina in ženske (v odnosu do dela) ter družine. Besedila so informativna in za raven B1 primerno dolga, spremljajo jih naloge, ki učenca vključijo v aktivno interakcijo z besedili in informacijami v njih.

Organizacijski vidiki posamične učne enote v učbeniškem delu so enaki kot v obeh učbenikih za A1 in A2, le dolžina in jezikovna zahtevnost besedil je višja.

- Uvajalni prva in druga stran v *vsako* učno enoto vsebujeta številne slikovne iztočnice in tudi že krajše naloge za spoznavanje ključnega besedišča. ki ni omejeno na posamične besede, pač pa gre pogosto za sporazumevalno »značilne kose besedila«.
- Sledi nekaj strani (4-5) z oznako »per capire«, ki vsebujejo besedila in naloge za razvijanje slušnega in bralnega razumevanja, pri čemer so naloge bolj ali manj vodene. V tem delu se mestoma pojavljajo tudi sistematični prikazi uporabe jezika v komunikaciji (funkcije) in naloge, ob katerih učenci funkcije uporabijo za sporočanje o sebi na isto temo. Gre torej za primerno dolga besedila za uvajanje nove teme oz. različnih pogledov na isto ali sorodno temo. Besedila se sicer *zdi* morda preveč zgoščena za raven B1, vendar se učitelji zavedajo, da gre **za raven vstopnega praga v samostojno sporazumevanje v TJ / J2**, kar pomeni, da naj bi učence dokončno pripeljali do znatnega obsega receptivnega in produktivnega znanja jezika. Ob takem naboru besedil se učenci tudi privajajo, da mora biti razumevanje besedil trdnejše (tj. morajo razumeti kompleksnejša besedila, praviloma avtentična ali le skrajšana, ne pa poenostavljena) ter pri komunikaciji dokaj spretno uporabljati številne slovnične strukture in značilne sporazumevalne vzorce.
- Zatem so 2-3 strani namenjene urjenju prvenstveno besedišča, pri čemer se izmenjujejo naloge za spoznavanje nadaljnega besedišča (glede na uvodni dve strani), utrjuje se tudi besedišče besedil iz razdelka »per capire«, vmes pa so še naloge za utrjevanje pasivnega in naloge za urjenje aktivnega besedišča. Vse navedeno se izvaja s krajšimi in daljšimi slušnimi in bralnimi besedili.
- Sledijo 3-4 strani za slovnico, kjer ponovno lahko opazimo, kako so avtorji dosledno povezovali slovnične strukture z njihovo uporabo v komunikaciji, ter razvijali tako senzibilnost za zaznavanje struktur, kot tudi učenčevu slovnično pravilnost in komunikacijsko tekočnost pri uporabi jezika, ponovno kontekstualizirano v besedilih, ki se tematsko neposredno povezujejo s temo lekcije.
- Po slovnici v vsaki učni enoti sledi stran za izgovor in intonacijo, kar bodo slovenski učitelji najverjetneje izpuščali, saj slovenski učenci praviloma nimajo težav z izgovorom, vsekakor pa je smiselno uporabiti naloge ob slušnih posnetkih, ki navajajo učenca na pravilno intonacijo povedi, kar pa je tudi za slovenske učence trši oreh. Obenem se s tem utrjujejo sporazumevalni vzorci, saj so tudi te vaje najpogosteje kontekstualizirane.
- Sledita po pribl. 2 strani nalog oz. spodbud za daljše ustno in pisno sporazumevanje: gre za smiselne in pogoste igre vlog in za pisanje krajših in daljših besedil (glede na predpostavke SEJO, za raven B1), vsekakor pa bodo učenci pri teh nalogah uspešnejši, če bodo dosledno izvajali sorodne kratke naloge v predhodnih razdelkih učne enote.

Del z vajami (Eserciziario)

Ta del učbenika (pribl. zadnja tretjina strani), tako kot učbeniški del, ima uvodno učno enoto s ponovitvijo/osvežitvijo predhodnega znanja, zatem pa po pribl. 8 strani oz. po pribl. 25 nalog za vsako učno enoto. Naloge so namenjena za domače delo učenca, in sicer gre razpon od razvijanja receptivnih zmožnosti (slušno in bralno razumevanje) prek nalog za urjenje besedišča in slovničnih struktur do urjenja

sporazumevanja (pisanje dialogov in pripovednih ter opisnih besedil, tudi z elementi utemeljevanja). Tudi v *Delu z vajami* je pribl. zadnja stran pri vsaki učeni enoti namenjena domačemu urjenju izgovora in pravopisa.

Zgoščenke (z zvočnimi in/ali video zapisi) ni na voljo kot priloge k učbeniku, pač pa si slušna besedila uporabnik (učitelj in učenec) naložita prek kode na sebi najustreznejši tehnični medij. Zvočna besedila se slišijo kot naravna, saj govorci uporabljajo tudi dialektalno obarvan (iz)govor, med njimi so tudi tujci, v ozadju so občasno prisotni šumi ali drugi zvoki, nekateri govorijo tudi momljajoče, hlastno, (pre)hitro ipd., kar približuje učbenik realni rabi jezika v Italiji in jih s tem pripravlja na test znanja na ravni B1 ob zaključku.

Priročnik za učitelja z dodatnimi gradivi in testi – tudi ta ni na voljo v obliki papirnate publikacije, pač pa si ga učitelj bere in/ali naloži prek kode na sebi najustreznejši tehnični medij.

Doslej navedene lastnosti tega učbenika lahko znatno »glotodidaktično razbremenijo« učitelja, saj mu nudijo podporo na različnih področjih oz. pri ciljih, ki jih na področju učenja in poučevanje tujih jezikov sooblikujejo načela *Skupnega evropskega jezikovnega okvira* in učni načrti za italijanščino kot tuji jezik v RS (za srednješolsko izobraževanje), ter poučevanje/učenje današnjih generacij učencev, ki jim je »preklapljanje« med uporabo spletnih strani (tudi npr. prek pametnih telefonov ipd.) in poukom (in pri domačem delu) nekaj povsem domačega in samoumevnega.

Nuovo Contatto B1 je komunikacijsko zasnovan, morda najbolj dosledno in sistematično med učbeniki, ki so zadnjih nekaj let prisotni na tržišču, kar pomeni, da *niso* prvenstveno slovnične strukture tiste, ki določajo zaporedje, zasnovo in/ali dinamiko učnih enot, pač pa sporazumevalne vsebine, povezane s funkcijami jezika. Ta učbeniški komplet kljub *izdatno* prisotnimi razdelki za urjenje slovnične pravilnosti, sam po sebi ne more in *ne sme* služiti kot neke vrste »pedagoška slovnica« oz. bi bilo narobe zasnovati pouk kot pretežno poučevanje slovnice. Pomembna odlika tega učbeniškega kompleta je, da je delež t. im. komunikacijskih nalog, ob katerih učenci urijo uporabo sporazumevalnih vzorcev in jezikovnih struktur za razvoj ustnega in pisnega sporazumevanja in sporočanja na ravni B1 resnično visok, tehnične lastnosti pa omogočajo (dostop preko kode), da bo proces učenja italijanščine kot TJ / J2 postal *multimedijski*.

Ocena skladnosti učnega gradiva s sodobnimi spoznanji strok, ki opredeljujejo predmet, in metodično-didaktične ustreznosti

Iz doslej navedenega je razvidno, da je delovni učbenik **Nuovo Contatto B1** skladen s sodobnimi predmetno-didaktičnimi spoznanji: gre za gradivo, ki izhaja iz načel preudarnega komunikacijskega pristopa, z močnimi poudarki na razvijanju štirih zmožnosti in značilnih sporazumevalnih vzorcev, pri čemer se (dokaj sistematično) razvijajo tudi slovnične strukture in besediščni sklopi. Po naravnosti na ciljno publiko ta didaktični komplet sicer ni zasnovan za srednješolce oz. gimnazijce, vendar pa obravnava snov ob temah, ki so takim učencem blizu. Velika večina tem nudi povsem primerna izhodišča, da jih učitelj z nekaj poklicne spretnosti aktualizira oz. priredi za potrebe svojih skupin učencev (gimnazijci vs. dijaki v srednjem strokovnem in poklicnem šolstvu).

Verjetno bo **Nuovo Contatto B1** našel privrženca celo med tistimi učitelji, ki menijo, da lahko predvsem razvijanje čvrstega slovničnega znanja daje učencu najtrdnjšo oporo za znanje tujega/druegega jezika, saj je slovnice v izobilju, vendar naj poudarimo, da so naloge za njeno urjenje preudarno zasnovane in umeščene v celoten proces. V starostnem obdobju 15-19 let je razvojno primerno oz. nujno, da učenci pridobivajo tudi »znanje o jeziku« in si z zakonitostmi pomagajo: v ta namen ta didaktični komplet povsem primerno izpolnjuje te zahteve, vendar se priporoča, da učitelj nekatere strukture pogloblja tako, da jih primerja s slovenščino in/ali angleščino.

SKLEP

Delovni učbenik Nuovo Contatto B1 je glede na 'Učne načrte za italijanščino' primerno usklajen z učnimi cilji za poučevanje italijanščine kot jezika okolja in kot (druegega ali tretjega) tujega jezika v okviru gimnazijskih programov in programov srednjega strokovnega šolstva. Zasnovan je skladno z pedagoško-didaktičnimi spoznanji sodobne tujejezikovne glotodidaktike, jezikovno je ustrezen, didaktično-metodično dobro zasnovan in oblikovno dovršen. Strokovnemu svetu RS za splošno izobraževanje torej priporočam, da Nuovo Contatto B1 potrdi kot ustrezen za pouk italijanščine kot jezika okolja na (obalnem) dvojezičnem območju Slovenije in kot (druegega ali tretjega) tujega jezika v srednjih šolah, kot navedeno v obrazcu recenzije.